

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 8 februari 1918 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

I en till riksdagen avlåten, den 18 nästlidna januari dagtecknad proposition nr 16, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat, här nedan intaget förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Förslag

till

Lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Häri genom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1918 och gäller till och med den 28 februari 1919. Av konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Ovan åberopade statsrådsprotokoll över finansärenden innehåller i detta ämne följande yttrande av departementschefen:

»Med anledning av en utav fullmäktige i riksbanken gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t i en till 1916 års riksdag avlåten, den 4 februari nämnda år dagtecknad proposition, nr 37, riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för

Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Riksdagen anmälde i skrivelse den 8 februari 1916, att riksdagen, som funnit det vara lämpligt, att möjlighet bereddtes att under utomordentliga förhållanden sådana som de dåvarande vidtagna de åtgärder, som innefattades i Kungl. Maj:ts förslag, bifallit Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition. Emellertid uttalade riksdagen, beträffande ändringen av § 9 i lagen om rikets mynt, att med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna Kungl. Maj:t icke torde underlåta att, innan förändrade bestämmelser i berörda avseenden tillämpades, med respektive länders regeringar inleda de särskilda underhandlingar, som för ändamålet erfordrades.

Den 8 februari 1916 utfärdade Kungl. Maj:t lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 av följande lydelse:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling och gäller till och med den 4 februari 1917. Av Konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Samma den 8 februari 1916 utfärdades vidare kungörelse, däri Kungl. Maj:t med föranledande av nyss anförda lag för tiden från och med den 9 februari till och med den 31 juli 1916 fritog riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas.

Sedan härefter sådana underhandlingar mellan de tre nordiska ländernas regeringar, som av riksdagen förutsatts, blivit slutförda, utfärdade Kungl. Maj:t den 28 april 1916 nådig förordning, däri Kungl. Maj:t med stöd av lagen den 8 februari 1916 förklarade, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt,

under tiden från och med den 1 maj tillsvidare till och med den 31 juli 1916 icke skulle äga tillämpning.

Vidare blev genom förordning den 8 juli 1916 stadgat, att de i kungörelsen den 8 februari 1916 och i förordningen den 28 april 1916 meddelade bestämmelserna skulle gälla jämväl för tiden från och med den 1 augusti 1916 tills vidare till och med den 4 februari 1917.

I en den 16 december 1916 dagtecknad skrivelse anhöllo fullmäktige i riksbanken, att, som de förhållanden, vilka föranlett utfärdandet av ovannämnda lag av den 8 februari 1916, fortfarande vore för handen, Kungl. Maj:t måtte till 1917 års riksdag framlägga proposition om ny lag av enahanda innehåll att gälla till viss angiven dag 1918.

Kungl. Maj:t föreslog härefter i en till riksdagen avlåten, den 17 januari 1917 dagtecknad proposition, nr 30, riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag med enahanda bestämmelser att träda i kraft den 5 februari 1917 och gälla till och med den 28 februari 1918.

Riksdagen anmälde i skrivelse den 31 januari 1917, nr 12, att riksdagen funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts sistberörda proposition, men att, med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna, riksdagen emellertid, beträffande ändringen av § 9 i lagen om rikets mynt, förutsatte, att den förändrade bestämmelsen i berörda avseende utfärdades i samförstånd med respektive länders regeringar.

Den 3 februari 1917 utfärdade Kungl. Maj:t lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 av följande lydelse:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför er-hålla guldmynt, under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 5 februari 1917 och gäller till och med den 28 februari 1918. Av Konungen jämlikt denna lag meddelade bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Samma den 3 februari 1917 utfärdades nådig förordning, var-

igenom Kungl. Maj:t, med stöd av sistnämnda lag, ej mindre för tiden från och med den 5 februari tills vidare till och med den 31 juli 1917 fritog riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnades, än även förklarade, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under samma tid icke skulle äga tillämpning.

Genom nådig förordning den 13 juli 1917 meddelades därefter enahanda bestämmelser för tiden från och med den 1 augusti 1917 tills vidare till och med den 28 februari 1918.

Fullmäktige i riksbanken hava nu inkommit med en den 6 december 1917 dagteknad, så lydande skrivelse: *Fullmäktige i riksbanken.*

»Lagen av den 3 februari 1917 angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 gäller till och med den 28 februari 1918.

Då de förhållanden, som föranledde utfärdande av denna lag, fortfarande äro för handen, föranlätos fullmäktige härmed anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte för nästa års riksdag framlägga proposition om ny lag av enahanda innehåll som den nu omförmälda att gälla under tiden från och med den 1 mars 1918 till samma dag år 1919.

Därest Eders Kungl. Maj:t efter riksdagens bifall till en sådan proposition utfärdar lag i ämnet, hemställa fullmäktige att Eders Kungl. Maj:t ville ej mindre för tiden från och med den 1 mars 1918 tills vidare till och med den 31 juli 1918 fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas, än även förklara, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under samma tid icke skall äga tillämpning.»

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava den 13 december 1917 yttrat sig i ärendet och därvid förklarat sig icke finna anledning till erinran mot bankofullmäktiges ifrågavarande framställning.

Jämväl jag anser, att bestämmelserna i lagen den 3 februari 1917 angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 böra förnyas att gälla för ytterligare ett år efter det desamma den 28 nästkommande februari träda ur kraft. *Departementschefen.*

Efter det Kungl. Maj:t och riksdagen fattat beslut i fråga om den av fullmäktige i riksbanken föreslagna nya lagen, torde jag få återkomma till fullmäktiges framställning i vad den avser tillämpning av de förnyade lagbestämmelserna.»

Utskottet.

Även bankoutskottet anser, att de förhållanden, som föranledde Kungl. Maj:ts framställningar i föreliggande fråga till 1916 och 1917 års riksdagar samt riksdagens beslut i ämnet, fortfarande äro för handen. Utskottet finner sig därför böra förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag även i avseende å den ifrågasatta utsträckningen av lagens giltighetstid till och med den 28 februari 1919. Emellertid förutsätter utskottet alltjämt, med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna, att den föreslagna bestämmelsen om ändring av § 9 i lagen om rikets mynt utfärdas i samförstånd med respektive länders regeringar.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 16 må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 februari 1918.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
 av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Hallin, Ekman, friherre Langenskiöld, Nilsson, Wickman, Jönsson* och *Schyller* samt
 av andra kammaren: herrar *Gustafsson* i Örebro, *Carlson* i Herrljunga, *Berg* i Munkfors, *Borg, Sommelius, Bogren, Törnkvist* och *Borggren*.